

MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI

Anul VI — Nr. 139

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 2 iunie 1994

SUMAR

Nr.		Pagina
LEGI ȘI DECRETE		
33.	— Lege privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică	1—5
78.	— Decret pentru promulgarea Legii privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică	5
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		
47.	— Decizie cu privire la constituționalitatea unor prevederi din Legea privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război	5—8

LEGI ȘI DECRETE

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

În vederea realizării unor lucrări care servesc unor utilități publice și ținând seama de caracterul de excepție conferit de Constituția României și de Codul civil cedării prin expropriere a dreptului de proprietate privată, drept a cărui protecție se realizează, de altfel, prin garantarea și ocrotirea sa de către lege, în mod egal, indiferent de titular, se adoptă prezenta lege, care cuprinde dispoziții de natură să asigure atât cadrul legal decurgând din procedurile de expropriere și stabilirea a despăgubirilor, cât și apărarea dreptului de proprietate privată.

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1. — Exproprierea de imobile, în tot sau în parte, se poate face numai pentru cauză de utilitate publică, după o dreaptă și prealabilă despăgubire, prin hotărâre judecătorească.

Art. 2. — Pot fi expropriate bunurile imobile proprietatea persoanelor fizice sau persoanelor juridice cu sau fără scop lucrativ, precum și cele aflate în proprietatea privată a comunelor, orașelor, municipiilor și județelor.

Art. 3. — Instanțele judecătorești competente vor putea hotărî exproprierea numai după ce utilitatea publică s-a declarat potrivit prezentei legi.

Art. 4. — Cei interesați pot conveni atât asupra modalității de transfer al dreptului de proprietate, cât și asupra cuantumului și naturii despăgubirii, cu respectarea dispozițiilor legale privind condițiile de fond, de formă și de publicitate, fără a se declanșa procedura de expropriere prevăzută în prezenta lege.

În cazul în care acordul de voință al părților privește numai modalitatea de transfer al dreptului de proprietate, dar nu și cuantumului sau natura despăgubirii, instanțele judecătorești vor lua act de înțelegerea părților și vor stabili numai cuantumului sau natura despăgubirii, potrivit cap. IV din prezenta lege.

CAPITOLUL II

Utilitatea publică și declararea ei

Art. 5. — Utilitatea publică se declară pentru lucrări de interes național sau de interes local.

Art. 6. — Sunt de utilitate publică lucrările privind : prospecțiunile și explorările geologice ; extracția și prelucrarea substanțelor minerale utile ; instalații pentru producerea energiei electrice ; căile de comunicații, deschiderea, alinierea și lărgirea străzilor ; sistemele de alimentare cu energie electrică, telecomunicații, gaze, termoficare, apă, canalizare ; instalații pentru protecția mediului ; îndiguiri și regularizări de râuri, lacuri de acumulare pentru surse de apă și atenuarea viiturilor ; derivații de debite pentru alimentări cu apă și pentru devierea viiturilor ; stații hidrometeorologice, seismice și sisteme de avertizare și prevenire a fenomenelor naturale periculoase și de alarmare a populației, sisteme de irigații și deșecări ; lucrări de combatere a eroziunii de adâncime ; clădirile și terenurile necesare construcțiilor de locuințe sociale și altor obiective sociale de învățământ, sănătate, cultură, sport, protecție și asistență socială, precum și de administrație publică și pentru autoritățile judecătorești ; salvarea, protejarea și punerea în valoare a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, precum și a parcurilor naționale, rezervațiilor naturale și a monumentelor naturii ; prevenirea și înlăturarea urmărilor dezastrelor naturale — cutremure, inundații, alunecări de terenuri ; apărarea țării, ordinea publică și siguranța națională.

Art. 7. — Utilitatea publică se declară de către Guvern pentru lucrările de interes național și de către consiliile județene și Consiliul Local al Municipiului București pentru lucrările de interes local.

Pentru lucrările de interes local care se desfășoară pe teritoriul mai multor județe, utilitatea publică este declarată de o comisie compusă din președinții consiliilor județene respective. În caz de dezacord, utilitatea publică în cauză poate fi declarată de către Guvern.

Pentru orice alte lucrări decât cele prevăzute la art. 6, utilitatea publică se declară, pentru fiecare caz în parte, prin lege.

Tot prin lege se poate declara utilitatea publică în situații excepționale, în cazul în care — în funcție de natura lucrărilor — sunt supuse exproprierii lăcașuri de cult, monumente, ansambluri și situri istorice, clădire, alte așezăminte de valoare națională, construcții de utilitate publică și construcții de utilitate urbană sau rurală în întregime sau în parte.

Art. 8. — Declararea utilității publice se face numai după efectuarea unei cercetări prealabile și condiționată de înscrierea lucrării în planurile urbanistice și de amenajare a teritoriului, aprobate conform legii, pentru localități sau zone unde se intenționează executarea ei.

Art. 9. — Cercetarea prealabilă pentru lucrările de interes național se face de către comisii numite de Guvern, iar pentru lucrările de interes local de către comisii numite de delegația permanentă a consiliului județean sau de primarul general al municipiului București.

Comisiile numite de Guvern, pentru lucrările de interes național, vor fi alcătuite din : reprezentantul administrației publice centrale care coordonează domeniul de activitate pentru care se realizează lucrarea de utilitate publică, reprezentantul Ministerului Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, reprezentantul Ministerului Finanțelor, președintele consiliului județean și șefii compartimentelor de resort, precum și primarii localităților pe raza cărora se desfășoară lucrarea de utilitate publică.

Comisiile pentru lucrările de interes local vor fi alcătuite din reprezentantul consiliului județean sau al Consiliului Local al Municipiului București, precum și din reprezentanții consiliilor locale interesate.

Procedura de lucru a comisiilor pentru efectuarea cercetării prealabile se stabilește prin regulament aprobat de Guvern.

Art. 10. — Cercetarea prealabilă va stabili dacă există elemente care să justifice interesul național sau local, avantajele economico-sociale, ecologice sau de orice altă natură care susțin necesitatea lucrărilor și nu pot fi realizate pe alte căi decât prin expropriere, precum și încadrarea în planurile de urbanism și de amenajare a teritoriului, aprobate potrivit legii.

Rezultatul cercetării prealabile va fi consemnat într-un proces-verbal ce se va înainta Guvernului sau, după caz, consiliului județean, respectiv Consiliului Local al Municipiului București.

Art. 11. — Actul de declarare a utilității publice de interes național se aduce la cunoștința publică prin afișare la sediul consiliului local în a cărui rază este situat imobilul și prin publicare în Monitorul Oficial al României, iar actul de declarare a utilității publice de interes local se afișează la sediul consiliului local în a cărui rază este situat imobilul și se publică în presa locală.

Nu sunt supuse publicității actele prin care se declară utilitatea publică în vederea executării unor lucrări privind apărarea țării și siguranța națională.

CAPITOLUL III

Măsuri premergătoare exproprierii

Art. 12. — După declararea utilității publice, expropriatorul imobilului va executa planurile cuprinzând terenurile și construcțiile propuse spre expropriere, cu indicarea numelui proprietarilor, precum și a ofertelor de despăgubire. Aceste documente vor fi depuse la consiliul local al comunei, orașului sau municipiului pe teritoriul cărora sunt situate imobilele ce se supun aprobării pentru expropriere, în vederea consultării de către cei interesați, cu excepția documentelor lucrărilor privind apărarea țării și siguranța

națională. În aceste cazuri se depune la consiliul local numai lista cu imobilele propuse expropriării, proprietarii acestora și ofertele de despăgubire.

Expropriator, în înțelesul prezentei legi, este statul, prin organismele desemnate de Guvern, pentru lucrările de interes național, și județele, municipiile, orașele și comunele, pentru lucrările de interes local.

Art. 13. — Propunerile de expropriere a imobilelor și procesul-verbal prevăzut de art. 10 alin. 2 se vor notifica persoanelor fizice sau juridice titulare de drepturi reale, în termen de 15 zile de la publicare.

Art. 14. — Cu privire la propunerile de expropriere, proprietarii și titularii altor drepturi reale asupra imobilelor în cauză pot face întâmpinare în termen de 45 de zile de la primirea notificării.

Întâmpinarea se depune la primarul comunei, orașului sau al municipiului pe al căror teritoriu se află imobilul.

Primarul va primi și va înregistra întâmpinarea și va consemna ofertele de despăgubire și pretențiile proprietarilor sau ale persoanelor titulare de alte drepturi reale. În termen de 30 de zile, întregul dosar cuprinzând documentele prevăzute la art. 12, precum și eventualele întâmpinări, va fi înaintat la Secretariatul General al Guvernului, pentru lucrările de interes național, iar pentru cele de interes local, la consiliul județean sau la Consiliul Local al Municipiului București, după caz.

Art. 15. — Întâmpinările vor fi soluționate în termen de 30 de zile de o comisie constituită prin hotărâre a Guvernului pentru lucrările de interes național, prin decizia delegației permanente a consiliului județean sau prin dispoziția primarului municipiului București pentru cele de interes local.

Comisia va fi alcătuită din 3 specialiști din domeniul de activitate în care se realizează lucrarea de utilitate publică, 3 proprietari de imobile din municipiul, orașul sau comuna în care sunt situate imobilele propuse pentru expropriere, aleși prin tragere la sorți dintr-o listă de minimum 25 de proprietari, precum și primarul localității. Comisia va lucra sub conducerea unui delegat al Guvernului, în cazul lucrărilor de interes național, sau a unui delegat al consiliului județean ori al Consiliului Local al Municipiului București, în cazul lucrărilor de interes local, ca președinte.

Nu pot face parte din comisie proprietarii imobilelor care sunt în cauză, rudele și afiniile lor până la al patrulea grad inclusiv, persoanele care dețin funcții în administrația publică locală sau centrală și care au interes în executarea lucrărilor și nici membrii comisiei care au declarat utilitatea publică.

Art. 16. — Comisia constituită potrivit art. 15 poate lucra valabil în prezența a cel puțin 5 dintre membrii săi.

Decizia comisiei se ia prin vot secret. Președintele nu are drept de vot, el asigurând cadrul organizatoric al activității comisiei. În caz de paritate a voturilor, votul primarului este preponderent.

Art. 17. — Comisia analizează documentele prezentate, ascultând pe cei interesați, putând cere informații și date suplimentare, la solicitarea celor care i s-au adresat sau din oficiu. Oferta expropriatorului, pretențiile proprietarilor și ale titularilor altor drepturi reale, precum și susținerile acestora se vor formula și se vor depune în scris, consemnându-se într-un proces-verbal.

Art. 18. — În urma deliberării, comisia poate să accepte punctul de vedere al expropriatorului sau îl poate respinge și va consemna aceasta într-o hotărâre motivată.

Comisia va consemna, dacă este cazul, și învoiala dintre părți, sub semnătura acestora.

Hotărârea se comunică părților în termen de 15 zile de la adoptare.

Art. 19. — În cazul în care comisia respinge propunerile expropriatorului, acesta are posibilitatea să revină cu noi propuneri, cu refacerea corespunzătoare a planurilor.

Noile propuneri vor urma procedura stabilită în prezentul capitol.

Art. 20. — În cazul în care și noile propuneri vor fi respinse, expropriatorul, precum și proprietarii sau celelalte persoane titulare de drepturi reale asupra imobilului propus spre expropriere pot contesta hotărârea comisiei, constituită potrivit art. 15, la Curtea de apel în raza căreia se află situat imobilul, în termen de 15 zile de la comunicare, potrivit prevederilor Legii contenciosului administrativ nr. 29/1990.

Contestația este scutită de taxă și se soluționează de urgență și cu precădere.

CAPITOLUL IV

Exproprierea și stabilirea despăgubirilor

Art. 21. — Soluționarea cererilor de expropriere este de competența tribunalului județean sau a Tribunalului Municipiului București în raza căruia este situat imobilul propus pentru expropriere.

Tribunalul va fi sesizat de expropriator pentru a se pronunța cu privire la expropriere, în cazul în care nu s-a făcut întâmpinare împotriva propunerii de expropriere sau dacă această cale de atac a fost respinsă în condițiile art. 18—20.

Art. 22. — Președintele instanței va fixa termen și va dispune citirea proprietarilor sau, după caz, a posesorilor, a altor titulari de drepturi reale sau a oricăror persoane cunoscute care pot justifica un interes legitim asupra imobilelor propuse a fi expropriate.

Art. 23. — Soluționarea cererii de expropriere se face cu participarea obligatorie a procurorului.

Instanța va verifica dacă sunt întrunite toate condițiile cerute de lege pentru expropriere și va stabili cuantumul despăgubirilor și suma convenită fiecărei părți din cele menționate la art. 22. Hotărârea este supusă căilor de atac prevăzute de lege.

CVISION — În cazul în care părțile se învoiesc în fața instanței asupra expropriării și asupra despăgubirii, aceasta va lua act de învoială și va pronunța o hotărâre definitivă.

Atunci când părțile sau numai unele dintre acestea se învoiesc doar cu privire la expropriere, dar nu și asupra despăgubirii, instanța va lua act de învoială și va stabili despăgubirea.

În cazul în care una sau mai multe părți titulare de drepturi asupra imobilelor, deși legal citate, nu s-au prezentat, instanța va putea hotărâ în lipsă.

În cazul în care expropriatorul cere exproprierea numai a unei părți de teren sau din construcție, iar proprietarul cere instanței exproprierea totală, instanța va aprecia, în raport cu situația reală, dacă exproprierea în parte este posibilă. În caz contrar, va dispune exproprierea totală.

Art. 25. — Pentru stabilirea despăgubirilor instanța va constitui o comisie de experți compusă dintr-un expert numit de instanță, unul desemnat de expropriator și un al treilea din partea persoanelor care sunt supuse exproprierii.

Art. 26. — Despăgubirea se compune din valoarea reală a imobilului și din prejudiciul cauzat proprietarului sau altor persoane îndreptățite.

La calcularea cuantumului despăgubirilor, experții, precum și instanța vor ține seama de prețul cu care se vând, în mod obișnuit, imobilele de același fel în unitatea administrativ-teritorială, la data întocmirii raportului de expertiză, precum și de daunele aduse proprietarului sau, după caz, altor persoane îndreptățite, luând în considerare și dovezile prezentate de aceștia.

Experții vor defalca despăgubirile cuvenite proprietarului de cele ce se cuvin titularilor de alte drepturi reale.

În cazul exproprierii parțiale, dacă partea de imobil rămasă neexpropriată va dobândi un spor de valoare ca urmare a lucrărilor ce se vor realiza, experții, ținând seama de prevederile alineatului precedent, vor putea propune instanței o eventuală reducere numai a daunelor.

Art. 27. — Primind rezultatul expertizei, instanța îl va compara cu oferta și cu pretențiile formulate de părți și va hotărî.

Despăgubirea acordată de către instanță nu va putea fi mai mică decât cea oferită de expropriator și nici mai mare decât cea solicitată de expropriat sau de altă persoană interesată.

Art. 28. — Transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor supuse exproprierii în patrimoniul expropriatorului se produce îndată ce obligațiile impuse lui prin hotărâre judecătorească au fost îndeplinite.

Ipoteca și privilegiul se strămută de drept asupra despăgubirilor stabilite, dispozițiile art. 22 rămânând aplicabile, iar servituțile stabilite prin fapta omului se sting în măsura în care devin incompatibile cu situația naturală și juridică a obiectivului urmărit prin expropriere, raporturile obligaționale dintre vechiul și noul proprietar rămânând supuse dreptului comun.

Uzul, uzufructul, abitația și superficiala, precum și orice alte drepturi reale, cât și concesionarea și atribuirea în folosință se sting prin efectul exproprierii, titularii acestora având dreptul la despăgubiri.

Hotărârea de expropriere va stabili despăgubirea ținând seama, pentru drepturile reale prevăzute la alin. 3, de dispozițiile art. 26.

Art. 29. — Orice locațiune încetează de drept la data rămânerii definitive a hotărârii de expropriere.

În cazul exproprierii unor clădiri cu destinație de locuință, evacuarea persoanelor care le ocupă în mod legal în calitate de proprietari și a chiriașilor al căror contract de închiriere a fost legal perfectat, înainte de înscrierea lucrării în planurile urbanistice și de amenajare a teritoriului, nu se va putea face decât după asigurarea de către expropriator a spațiului de locuit, potrivit legii, la cererea acestor persoane, în modalitatea prevăzută în hotărârea judecătorească de expropriere, cu respectarea dispozițiilor art. 23.

CAPITOLUL V

Plata despăgubirilor și punerea în posesie a expropriatorului

Art. 30. — Plata despăgubirilor se va face în orice mod convenit între părți; în lipsa acordului părților, instanța va hotărî, stabilind și termenul de plată, care nu va depăși 30 de zile de la data rămânerii definitive a hotărârii.

Art. 31. — Eliberarea titlului executoriu și punerea în posesie a expropriatorului vor putea fi făcute numai pe baza unei încheieri a instanței, care constată îndeplinirea obligațiilor privind despăgubirea, nu mai târziu de 30 de zile de la data plății acesteia.

Punerea în posesie asupra terenurilor cultivate sau a celor cu plantații se va face numai după ce recolta a fost culeasă, cu excepția cazului în care în valoarea despăgubirii a fost cuprinsă și valoarea estimativă a recoltei neculese.

Art. 32. — În caz de extremă urgență, impusă de executarea imediată a unor lucrări ce interesează apărarea țării, ordinea publică și siguranța națională, și în caz de calamități naturale, instanța, stabilind că utilitatea publică este declarată, poate dispune prin hotărâre punerea de îndată în posesie a expropriatorului, cu obligația pentru acesta de a consemna în termenul de 30 de zile, pe numele expropriaților, sumele stabilite drept despăgubire, potrivit procedurii prevăzute.

Art. 33. — În situația în care există creditori privilegiați sau alți creditori stabiliți prin hotărâre judecătorească, aceștia vor fi plătiți din drepturile cuvenite cu titlu de despăgubire. Pentru plata lor, suma se va consemna de către expropriator, urmând să fie împărțită potrivit legii civile.

CAPITOLUL VI

Dreptul de folosință și de retrocedare

Art. 34. — Dacă imobilul expropriat este oferit pentru închiriere înainte a utilizării lui în scopul pentru care a fost expropriat, iar expropriatul este în situația de a-l utiliza, el are un drept de prioritate pentru a-i fi închiriat în condițiile legii.

Art. 35. — Dacă bunurile imobile expropriate nu au fost utilizate în termen de un an potrivit scopului pentru care au fost preluate de la expropriat, respectiv lucrările nu au fost începute, foștii proprietari pot că cerea retrocedarea lor, dacă nu s-a făcut o nouă declarație de utilitate publică.

Art. 36. — Cererea de retrocedare se va adresa tribunalului, care, verificând temeiurile acesteia, va putea dispune retrocedarea.

Într-o asemenea situație, prețul imobilului se va stabili ca și în situația exproprierii și nu poate fi mai mare decât despăgubirea actualizată.

Art. 37. — În cazul în care lucrările pentru care s-a făcut exproprierea nu s-au realizat, iar expropriatorul dorește înstrăinarea imobilului, expropriatul — fost proprietar — are un drept prioritar la dobândire, la un preț ce nu poate fi mai mare decât despăgubirea actualizată. În acest scop, expropriatorul se va adresa în scris fostului proprietar, iar dacă acesta nu optează pentru cumpărare sau dacă nu răspunde expropriatorului în termen de 60 de zile de la primirea notificării, acesta din urmă poate dispune de imobil.

CAPITOLUL VII**Dispoziții finale**

Art. 38. — Toate cheltuielile efectuate pentru realizarea procedurilor de expropriere și retrocedare, inclusiv înaintea instanțelor judecătorești, se suportă de expropriator.

Art. 39. — Planurile ce urmează să fie executate, potrivit prevederilor art. 12 din prezenta lege, de către expropriator vor fi vizate de oficiile cadastrale

teritoriale, pentru autenticitate și neschimbare, pentru fiecare caz în parte.

Art. 40. — Dispozițiile prezentei legi se completează cu cele ale Codului civil și ale Codului de procedură civilă, în măsura în care nu contravin prezentei legi.

Art. 41. — Decretul Consiliului de Stat nr. 467/1979 privind evaluarea construcțiilor, terenurilor și plantațiilor ce se preiau, cu plată, în proprietatea statului prin expropriere sau în alte cazuri prevăzute de lege, publicat în Buletinul Oficial nr. 3 din 4 ianuarie 1980, precum și orice dispoziții contrare se abrogă.

Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din 28 aprilie 1994, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituția României.

PREȘEDINTELE SENATULUI
prof. univ. dr. **OLIVIU GHERMAN**

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 3 mai 1994, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituția României.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
ADRIAN NĂSTASE

București, 27 mai 1994.

Nr. 33.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**D E C R E T**

**pentru promulgarea Legii privind exproprierea
- pentru cauză de utilitate publică**

În temeiul art. 77 alin. (1) din Constituția României, promulgăm Legea privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică și dispunem publicarea ei în Monitorul Oficial al României.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
ION ILIESCU

București, 26 mai 1994.
Nr. 78.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIE**

cu privire la constituționalitatea unor prevederi din Legea privind veteranii de război,
precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război

Curtea Constituțională a fost sesizată, la data de 7 aprilie 1994, de către 55 de deputați, respectiv de domnii Mihail Bucur, Barbu Pițigoi, Ion Dinu, Ion Hui, George Stănescu, Ion Diaconescu, Vasile Nicolae, Constantin Ionescu Galbeni, Ion Berciu, Răzvan Dobrescu, Teodor Vintilescu, Liviu Neculai Marcu, Cornel Sturza Popovici, Radu Livezeanu, Emilian Bratu, Doru-Mihai

Dobrescu, Mircea Ciomara, Gavril Dejeu, Gheorghe Gorun, Vasile Mândroianu, Ioan Timiș, Petru Burcă, Valentin Vasilescu, Petre I. Vasilescu, Ion Rațiu, Ioan Catarig, Ion Bold, Gheorghe Comănescu, Petru Lițiu, doamna Paula-Maria Ivănescu, domnii Mircea Popescu, Mircea-Mihai Munteanu, Florin Pavel, Vasile Lupu, Victor Babiuc, Sergiu George Blăscu, Remus-Con-

stantin Opriş, Gheorghe Cristea, Constantin Ionescu, Valentin Argeşeanu, Ákaş Birtalan, Nagy Benedek, László Zsigmond, Attila Varga, Ervin Zoltán Székely, Eugen Matis, Emeric Dumitru Borbély, Francisc Bárányi, Imre András, Ladislau Borbély, Károly Kerekes, Gheorghe Tokay, Iosif Alfred Mazalik, Zoltán Szilágy, Francisc Pécsi şi István Antal, asupra neconstituţionalităţii precizării „dacă nu au luptat împotriva armatei române” de la art. 2 lit. b) din Legea privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război.

În sesizare, grupul de deputaţi arată, în esenţă, că excluderea de la beneficiul legii a locuitorilor încorporaţi sau mobilizaţi obligatoriu, din provinciile româneşti vremelnice ocupate în perioada 1940—1945, dacă au luptat împotriva armatei române, este discriminatorie, ţinând seama că faţă de etnicii germani încadraţi în armata germană, în timpul celui de-al doilea război mondial, această condiţie nu a mai fost prevăzută. De asemenea, se arată că până în prezent în legislaţia României nu a existat o asemenea discriminare, iar în legislaţia franceză s-a refuzat calitatea de veteran de război numai celor care s-au înrolat voluntar în armata străină.

Printr-o altă sesizare, înregistrată la data de 12 aprilie 1994, formulată de un grup de 26 de senatori, respectiv de domnii Ioan Lup, Adrian Dumitru Popescu-Necşeşti, Emil Tocaci, Gábor Menyhért Hajdú, Ioan Paul Popescu, Florin Buruiană, Radu Ceonţea, Attila Verestóy, Ioan Alexandru, Mihai Buracu, Nistor Bădiceanu, Matei Boilă, Dumitru Căluţeanu, Tănase Tăvală, Constantin Moiceanu, Ion Păun Otiman, Béla Markó, Károly Ferenc Szabó, Emilian Bucică, Lajos Magyar, Ion Manea, Voicu Valentin Glodean, Vasile Vetişanu, Alexandru Paleologu, Alexandru Popovici, Sabin Ivan, Andrei Potcoavă, Dénes Seres, Tiberiu Ştefan Incze şi Petre Constantin Buchwald, se contestă constituţionalitatea precizării „dacă nu au luptat împotriva armatei române” de la art. 2 lit. a) şi b) din legea sus-menţionată.

În sesizare, grupul de senatori arată, în esenţă, că prevederea „dacă nu au luptat împotriva armatei române” de la art. 2 lit. a) şi b) din lege contravine dispoziţiilor art. 4 alin. (1) şi (2) din Constituţie potrivit cărora fundamentul social al statului îl constituie unitatea poporului român, iar între cetăţenii României nu se poate face nici o deosebire de rasă, de naţionalitate, de origine etnică etc. În acest sens se arată că deosebirea de tratament faţă de etnicii germani, în cazul cărora, potrivit art. 2 lit. c) din lege, nu se cere această condiţie, constituie o discriminare pe criteriul etnic care este neconstituţională şi contrară prevederilor Tratatului de pace cu puterile aliate şi asociate, ratificat prin Legea nr. 304 din 30 august 1947, în temeiul căruia, prin art. 3 pct. 2, România şi-a asumat obligaţia să nu instituie nici o discriminare între cetăţenii săi în ce priveşte drepturile politice ori civile sau în oricare altă materie, pe temeiul rasei, sexului, limbii ori religiei. Totodată, se menţionează că, potrivit Legii nr. 772/1946, locuitorii din Ardealul de Nord, încorporaţi sau mobilizaţi obligatoriu în armata maghiară, sunt consideraţi că şi-au satisfăcut obligaţiile militare către statul român.

Un grup de veterani de război a depus o „întâmpinare” prin care aceştia se opun obiecţiilor de neconstituţionalitate formulate, solicitând, în acelaşi timp, amendarea legii cu unele noi prevederi. În acelaşi sens, al unor noi amendamente, este şi „scrisoarea deschisă”

a Asociaţiei „Virtutea Militară de Război” din Sibiu, ca şi punctul de vedere al Asociaţiei Naţionale a Veteranilor de Război, comunicat Curţii Constituţionale de Preşedinţia României.

De asemenea, domnul senator Ioan Lup, vicepreşedinte al Senatului, a depus, în susţinerea sesizării, o scrisoare în care, în esenţă, arată că textul de lege adoptat este de natură să aducă prejudicii politice ţării, deoarece ar însemna să se recunoască anumite efecte juridice Dictatului de la Viena, din 1940, care este nul şi neavenit, iar măsura respectivă „loveşte circa 7.000 de români şi 6.000 de maghiari, ceea ce nu este etic şi nici uman, fiindcă ei au ajuns în această situaţie printr-o culpă a istoriei care ne poate fi imputată şi nouă”.

Potrivit art. 19 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, s-au solicitat preşedinţilor celor două Camere ale Parlamentului, precum şi Guvernului punctele lor de vedere în legătură cu cele două sesizări. De asemenea, s-a solicitat şi opinia Ministerului Apărării Naţionale, inclusiv informaţii legate de aplicarea Legii nr. 772/1946.

În punctul de vedere al preşedintelui Senatului se solicită respingerea sesizărilor, considerându-se că argumentele invocate nu sunt concludente spre a se reţine încălcarea textelor constituţionale, deoarece cei care au luptat împotriva armatei române şi-au încălcat obligaţia de fidelitate faţă de ţară, ceea ce are ca semnificaţie nesocotirea unităţii poporului român. De aceea se consideră că textul criticat nu constituie o discriminare cât timp distinge între cei care au luptat pentru ţară sau împotriva ei. De asemenea, se consideră că persoanele prevăzute la art. 2 lit. c) din lege nu şi-au încălcat obligaţia de fidelitate faţă de ţară, iar invocarea Legii nr. 772/1946 nu este relevantă în cauză, în măsura în care se referă la persoanele încadrate în detaşamente de muncă obligatorie.

Guvernul apreciază, în susţinerea punctului său de vedere, că excluderea cetăţenilor români care au luptat împotriva armatei române — indiferent dacă au fost voluntari ori au fost încorporaţi sau mobilizaţi în armatele altor state — de la dreptul de a dobânda calitatea de veteran de război nu are caracter discriminatoriu, legiuitorul nefăcând deosebire între această categorie şi ceilalţi cetăţeni români pe criterii de rasă, naţionalitate, origine etnică etc., iar această excludere este o măsură morală „deoarece ar fi de neconcepuit ca statul român să acorde drepturi celor ce au atentat la independenţa şi integritatea sa”. Totodată, consideră că omiterea menţiunii „dacă nu au luptat împotriva armatei române” de la art. 2 lit. c) din lege nu generează o discriminare deoarece textul se referă la persoane de naţionalitate germană încadrate în armata germană „dar care nu au participat la acţiuni de luptă”.

În opinia Ministerului Apărării Naţionale se susţine că textele în cauză nu exprimă nici o discriminare întrucât privesc o sancţiune — morală şi juridică — a celor care au luptat împotriva armatei române, pentru actul de necredinţă înlăptuit faţă de patrie şi popor. În cazul în care legiuitorul va reglementa altfel propunerea, se arată că Ministerul Apărării Naţionale „va înţelege acest lucru ca o dovadă în plus a generozităţii şi spiritului de toleranţă al societăţii române, prezente în atâtea împrejurări de-a lungul istoriei sale”.

Preşedintele Camerei Deputaţilor nu a comunicat punctul său de vedere.

Curtea Constituțională, în temeiul art. 3 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, constată că este competentă să soluționeze sesizările primite, care s-au făcut cu respectarea art. 144 lit. a) din Constituție și ale art. 17 alin. (1) din legea sa organică.

Prin Încheierea din 27 aprilie 1994, constatându-se că aceste sesizări privesc aceeași lege, s-a dispus conexarea lor.

Față de cele arătate,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ,

examinând sesizările formulate, punctele de vedere ale președintelui Senatului și Guvernului, opinia Ministerului Apărării Naționale și celelalte lucrări ale dosarului, precum și concordanța dintre textele ce fac obiectul sesizărilor și dispozițiile constituționale, reține următoarele:

Prin cea dintâi sesizare se consideră că este neconstituțională condiționarea calității de veteran de război pentru locuitorii din provinciile românești, vremelnice ocupate în perioada 1940—1945, încorporați sau mobilitați obligatoriu în armata maghiară, de a nu fi luptat împotriva armatei române.

Curtea Constituțională constată că persoanele la care se referă sesizarea au fost încorporate sau mobilizate obligatoriu în armata maghiară, întrucât locuiau pe un teritoriu vremelnic ocupat în baza Dictatului de la Viena din 1940, care este nul și neavenit. În această situație, statul român era, la acea dată, în imposibilitate de a dispune înrolarea sau mobilizarea lor, iar dacă, în prezent, din această împrejurare istorică s-ar deduce o incapacitate, ar însemna să se recunoască, în limitele menționate, efecte juridice unui act nul și neavenit. Tocmai de aceea, exceptarea persoanelor respective constituie o discriminare, întrucât nimănui nu i se poate imputa neîndeplinirea unei obligații imposibil de executat, mai ales că prin art. 1 lit. b) din Legea nr. 772/1946 s-a considerat că „au satisfăcut obligațiile militare către statul român“. Între persoanele care sunt considerate, potrivit legii, că au îndeplinit obligațiile militare, orice excludere este o discriminare.

La aceeași concluzie conduc și prevederile art. 3 pct. 3 din Tratatul de pace încheiat de România cu puterile aliate și asociate, potrivit cărora statul nostru se obligă ca legile în vigoare să nu stabilească sau să nu implice în conținutul sau în aplicarea lor vreo deosebire de natură discriminatorie între persoanele de cetățenie română. Această obligație corespunde principiului constituțional prevăzut de art. 4 alin. (2) potrivit căruia România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

Cele arătate converg spre concluzia că textul criticat încalcă prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție potrivit cărora cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, precum și prevederile corespunzătoare din art. 7 al Declarației Universale a Drepturilor Omului și din art. 26 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, care, în temeiul art. 20 din Constituție, sunt obligatorii în interpretarea dreptului intern sau când intră în conflict cu acesta.

În cea de-a doua sesizare, în afara art. 2 lit. b) din lege, se contestă și constituționalitatea precizării de la lit. a) referitoare la condiția de a nu fi luptat împotriva armatei române. Ipoteza acestor prevederi este însă alta decât aceea de la art. 2 lit. b) din lege. Ea privește cetățenii români care s-au înrolat voluntar.

În legătură însă cu definirea statutului juridic de veteran de război al celor care s-au înrolat voluntar în armate străine este o necorelare între prevederile art. 2 lit. a) din lege, care se referă numai la cei care au luptat împotriva armatei române, cu prevederile art. 7 lit. b) teza 1 din lege, care se referă la cei care au luptat împotriva țării, ceea ce este susceptibil de a fi interpretat într-un sens mai larg, nu numai ca o luptă directă împotriva armatei române, și cu prevederile art. 2 lit. c) din lege care, întrucât nu mai instituie nici o condiție, este în totală contradicție cu art. 7 lit. b) teza 1 din lege, ce se referă, așa cum s-a arătat, la România, dar și la Națiunile Unite. Această necorelare poate conduce la interpretări arbitrare cu privire la acordarea calității de veteran de război, ceea ce este contrar prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție privind egalitatea cetățenilor în fața legii. În același timp, cu referire la art. 2 lit. c), această necorelare are și semnificația unui privilegiu interzis de prevederile aceluiași text constituțional, întrucât în perioada avută în vedere armata germană lupta împotriva Națiunilor Unite.

Întrucât prevederile ce au făcut obiectul sesizării de la art. 2 lit. a) nu pot fi dissociate de prevederile lit. c) a aceluiași articol și de cele ale art. 7 lit. b) teza 1 din lege, Curtea a considerat, în temeiul art. 20 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, că toate aceste texte sunt neconstituționale, urmând a fi corelate în cadrul procedurii de reexaminare pentru a se asigura egalitatea de tratament față de toți cei care s-au înrolat voluntar în armate străine.

Argumentele invocate în combaterea sesizărilor examinate de Curte referitoare la evenimentele ce au avut loc în perioada 1940—1945 în teritoriile vremelnice ocupate, cu conotațiile lor morale, nu sunt în nici un fel înlăturate de prezenta decizie, care s-a impus pentru a asigura concordanța dispozițiilor legii cu Constituția. Soluția juridică, constituțională, dată problemei nu deformează în nici un fel realitatea istorică, cunoscută pe plan național și internațional.

În ce privește scrisorile înaintate Curții de unele asociații ale veteranilor de război, este necesar de făcut o distincție. Argumentele invocate în favoarea respingerii sesizărilor au fost examinate deoarece se regăsesc, într-o formă sau alta, în opiniile transmise de președintele Senatului, de Guvern și de Ministerul Apărării Naționale.

Asupra propunerilor de modificare a legii Curtea Constituțională nu se poate însă pronunța, competența ei de control fiind determinată exclusiv de sesizările primite în condițiile art. 144 lit. a) din Constituție.

Față de cele arătate, văzând și dispozițiile art. 144 lit. c) și ale art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și prevederile art. 20 alin. (2) și (3) din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

D E C I D E :

1. Articolul 2 litera b) din Legea privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, referitor la cei care au fost încorporați sau mobilizați obligatoriu, este neconstitu-

țional în ce privește condiția „dacă nu au luptat împotriva armatei române”.

2. Articolul 2 literele a) și c), precum și articolul 7 litera b) teza 1 din lege sunt neconstituționale în ceea ce privește definirea calității de veteran de război. În cadrul procedurii de reexaminare, este necesară corelarea lor, pentru a se asigura respectarea principiului egalității în drepturi a cetățenilor.

3. Decizia se comunică Președintelui României, precum și președintelui Camerei Deputaților și președintelui Senatului, în scopul deschiderii procedurii prevăzute de art. 145 alin. (1) din Constituție, și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Deliberarea a avut loc la data de 17 mai 1994 și la ea au participat Vasile Gionea, președinte, Viorel Mihai Ciobanu, Mihai Constantinescu, Antonie Iorgovan, Ioan Muraru, Florin Bucur Vasilescu și Victor Dan Zlătescu, judecători.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

prof. dr. VASILE GIONEA

București, 17 mai 1994.

Nr. 47.

Magistrat-asistent,
Constantin Burada

EDITOR : PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, calea 13 Septembrie — Palatul Parlamentului,
sector 5, cont 30.98.12.301 B.C.R. — S.M.B.
Adresa pentru publicitate : Serviciul relații cu publicul și agenți economici, București,
str. Blanduziei nr. 1, sector 2, telefon 6.11.77.02.
Tiparul : Tipografia „Monitorul Oficial”, București, str. Jiului nr. 163, sector 1, telefon 6.64.55.58.

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 139/1994, conține 8 pagini.

Prețuri în lei

40 816